

**Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

**Meditationum evangelicarum volumen tripartitum**

**Creidius, Hartmann**

**Francofurti ad Moenum, 1682**

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

Videbimus

I. Spiritus Sancti officium.

II. Piorum in hoc mundo proemium.

J.J.

## EXEGESIS.

Cum Moses quereretur de onere populi, ordinabat Deus septuaginta Seniores, & descendens ipse per nubem aſcendebat de Spiritu, qui in Moſe erat, & dabat 70. Senioribus, ut ſuſtinentur cum ipſo onus populi, & Moſes non ſolus gravaretur, Num. 11. verſ. 25. Idem accidit tempore N. T. quando Pater cœleſtis de Spiritu Filii accepit & poſuit ſuper 12. Apoſtolos & 70. diſcipulos, ut ad officium docendi & plantandi Eccleſiam idonei redderentur. Quemadmodum enim unctio à capite ſummi Sacerdotis deſcendebat in barbam, à barba in veſtes, Pl. 133. verſ. 2. Sic à Chriſto capite Spiritus Sancti unctio deſcendit in omnia ipſius membra, ut ex plenitudine illius accipere poſſimus gratiam pro gratia, Joh. 1. v. 14.

Hoc certè donum eſt non vulgare, ſed eximium, quod omnia mundi dona & bona ſuperexcellit. Et hoc ſine pluribus à Chriſto deſcribitur, ut diſcipuli & nos omnes magni illud æſtimare, & ſeriò deſiderare diſcamus. Spiritus enim quem Chriſtus promittit in hodierno Evangelio, triplici in Eccleſia apud omnes fideles deſignatur officio.

I. *Conſolator eſt.* In græco eſt *παράκλητος*, quo nomine Chriſtus etiam inſignitur, 1. Joh. 2. v. 1. quia verò ad Patrem abiturus, & viſibilem ſuam præſentiam ſubtrahturus erat diſcipulis, alium ipſis promittit paracletum, Joh. 14. v. 16, qui omni præſtaret,

quæ ipſe in carne adhuc præſens ipſis præſtare ſolebat, mœſtos ſublevaret, rudes informaret, deſidioſos excitaret, infirmos corroboraret, inermes propugnaret, accuſatos interceſſione ſua apud Patrem juvaret, ita ut nihil illis deeſſet, & nemo illos læderet, Luc. 22. v. 35.

Tali Paracleto non indigebamus ante lapſum. Deus enim conſiderat hominem non ad trititiam, ſed ad imaginem ſuam, non ad iram, ſed ad acquisitionem ſalutis per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, 1. Theſſ. 5. v. 9. Sed jam poſt lapſum naſcitur homo ad laborem & dolorem, ut avis ad volatum, Job. 5. verſ. 7. Imò Diabolus accuſat nos die ac nocte, Apoc. 12. v. 10. & expedit nos cribrare inſtar tritici, Luc. 22. v. 31. proinde ſupplicandum eſt Domino, ut hunc Paracletum nobis concedat, Pfalm. 51. v. 12, qui

1. *Erigit puſillanimes*

1. *Sub cruce domeſtica*, quando cum Hiſkia graviter decumbunt, aut cum Jobo ſive bello, ſive incendio, ſive quacunquæ alia tempeſtate bonis exuuntur, tunc Paracleti hujus ſolacium optima medicina eſt, Job. 13. v. 15. Eſa. 38. v. 17.

2. *Sub perſecutione publica*, quando cum Elia in exilium relegantur, cum Micha in carcerem detruduntur, vel cum Apoſtolis martyrio coronantur, ibi Spiritus Sancti vires & animum addit, ne vel tormentorum cruciatus, vel mortis ignominia eos ſeparare poſſit à dilectione Dei, Rom. 8. verſ. 39.

3. *Sub tentatione diabolica*, quando à Satana & conſcientia accuſamur, ibi Paracletus hic iterum cauſam noſtram agit, ſuggerens nobis *λύτρον*, quo cum æterno Patre reconciliati ſumus, ut cum Eſaia confidenter dicere poſſimus cap. 27. verſ. 5. tenebit forti-



tudinem meam, faciet pacem mihi, pacem faciet mihi.

2. *Suscipit exanimas*, quando cum morte luctamur, & in ipso agone constituti sumus, ut testantur exempla Sanctorum martyrum, in primis Stephani, Act. 7. vers. 59. Ignatii, Polycarpi, Laurentii & aliorum, qui animam suam non dilexerunt usque ad mortem, Apoc. 12. v. 11.

II. *Informator est*, unde Spiritus veritatis à Christo dicitur, & hoc ipso à Spiritu maligno discernitur, in quo non est veritas, Joh. 8. v. 44. proinde Spiritus S. solus est à quo discimus, quæ vera sunt in doctrina & moribus, 1. Joh. 2. v. 27.

Ex eo colligitur, hanc esse notam inhabitantis Sp. S. si quis veritatem diligat, illique soli adhaereat. Qui enim ex veritate est, vocem meam audit, & viceversa, inquit Christus Joh. 8. v. 31.

Describitur autem hic informator

I. *Ratione essentia*, dum Spiritus appellatur, quia est essentia spiritualis & incorporea non sicut Angeli, vel anima hominis, sed infinita, aeterna, increata, divina, quomodo Deus etiam Spiritus dicitur, Joh. 4. vers. 24. unde dicitur Spiritus qui ex Deo est, 1. Cor. 2. vers. 12. Patri & Filio ob unam eandemque numero essentiam *ὁμοούσιος*, 1. Joh. 5. v. 7.

Est ergo verus Deus, cui nomen Jehovah competit, confer 2. Sam. 23. v. 2. & Act. 1. v. 16. Esa. 6. v. 9. & Act. 28. v. 26. Pf. 95. v. 6. seqq. & Ebr. 3. v. 7. & expressè Deus dicitur, Act. 5. v. 3. 4. 1. Cor. 3. v. 16. 1. Cor. 12. v. 11. Proinde honoremus eum tanquam Deum, & firmisimum semper in eo contra omnes adversitates asylum collocemus, ne querelam suam antiquam ingeminare cogatur: Si Dominus ego sum, ubi est timor meus? Mal. 1. vers. 6.

2. *Ratione characteristica differentia*, quod nimirum à Patre procedat, & à Filio mittatur. Hæc est interna Sp. S. proprietas, per quam à Patre & Filio distinguitur, nimirum ab utroque procedere. De Patre non est dubium, de Filio controversiam moverunt Græci, sed per id, quod Spiritum Sanctum mittere dicitur, tacitè confirmatur, est enim unum cum Patre, Joh. 10. v. 30. unde Spiritus Filii nominatur Galat. 4. v. 6. Spiritus oris Christi, 2. Theff. 2. v. 8. Spiritus labiorum ejus, Esa. 11. vers. 4. Spiritus Christi, Rom. 8. vers. 9.

III. *Testificator est*. Nam testimonium perhibebit de me, inquit Salvator, quod facit per verbum internè in cordibus fidelium, Gal. 4. v. 6. Rom. 8. v. 16. partim externè per ministros Evangelii, 2. Pet. 1. v. 21. qui proinde martyres seu testes veritatis dicuntur, Act. 1. vers. 8. quemadmodum & hic Salvator discipulis ait: Et vos testimonium perhibebitis.

Hæc est nota fidelium. Credidi, propter quod locutus sum, inquit David, Ps. 116. v. 10. ore fit confessio ad salutem, Rom. 10. v. 9. qui Christum negaverit, vicissim negabitur ab ipso, Matth. 10. v. 33.

Testium verorum & irreprobatorum requisita sunt

1. *Vita inculpata ratio*, homini enim malæ notæ ne quidem vera loquenti creditur.

2. *Causa exploratio*, ut fidei capita de Christo diligenter addiscat & intelligat, 2. Tim. 1. v. 13.

3. *Ingenita veritatis enarratio*, licet amara sit & odium pariat.

4. *Constans in confessione perseveratio*, Sir. 4. v. 33.

Ambulemus igitur dignè Evangelio, Phil. 1. v. 27. Eph. 4. v. 1. Scrutemur Scripturas,



ras, Joh. 5. v. 39. parati simus rationem reddere spei quæ in nobis est, 1. Pet. 3. v. 15. & ad finem usque perseveremus, tunc aliquando cum apparebit Christus in nubibus coeli, coronam vitæ reportabimus, Apoc. 2. v. 10.

### De Secundo.

**S**uperest ut de piorum procmio quædam etiam dicamus, quod propter testimonium hoc omnibus Christianis in mundo distribuitur. Tria autem hic notanda veniunt.

I. *Christi prædicentis bonitas.* Hæc locutus sum vobis, inquit, ne offendamini. Tela siquidem prævisa minus nocent, & quia Christus nobis prædixit crucem, colligere possumus, quod non fortuito vel admundi arbitrium nobis contingat, sed ex Dei providentia. Omnes enim capilli nostri numerati sunt, Matth. 10. v. 30. Quin etiam verborum Christi veritas ex eo cognoscitur, quod prædictioni responderet eventus, unde confidimus, quod promissa liberatio etiam secuta sit. Utrobique enim verax est, tam in promissis, quam in minis, Jos. 23. v. 14.

II. *Persecutionis gravitas, cujus duo genera enumerantur:*

I. *Excommunicatio.* Ἄπο συναγωγῆς ποιήσονται ὑμᾶς, inquit Christus, indignos vos judicabunt communionem & confortio Sanctorum, ut gentiles & publicanos vos æstimabunt, sicut alioquin excommunicatio in legitimo suo usu describitur Matth. 18. v. 17. Hoc telum omni tempore malignantium Ecclesia strinxit adversus pios veritatis testes, cujus praxin videmus adhuc hodie in Antichristo Romano, qui fulmen excommunicationis vibrat adversus omnes qui cathedram pestilentiae venerari renuunt, juxta expressum vaticinium Apoc. 13. v. 13,

sed Ecclesia vera nihil curat tale fulmen, & contra orant ex Pl. 109. v. 28.

Interim vera Ecclesia suam etiam habet excommunicationem, quam exercere potest. Ea duplex est, major & minor. Minor est suspensio ab usu cœnæ, major separatio ab omnibus Ecclesiasticis congressibus, quæ ferendi sunt hæretici, omnem informationem spernentes, Rom. 16. vers. 17. Gal. 1. v. 9. Tit. 3. vers. 10. & præfracti peccatores, qui scandala in vita excitant, & Ecclesiæ admonitiones perveraciter contemnunt, 1. Cor. 5. v. 34. 1. Tim. 1. v. 19. 20. Hæc est clavis ligans, quam hodie, proh dolor! ferè amissimus, Nec tamen propterea impii in peccatis sibi blandiantur. Nam quoties in publica verbi prædicatione securis & impænitentibus denunciatur ira Dei & æterna damnatio, excommunicatio exercetur, quæ coram Deo efficax est, licet à mundo floccipendatur, Joh. 20. v. 23. Matth. 18. v. 17. 18.

2. *Trucidatio.* Venit hora, inquit Christus, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur cultum se præstare Deo. Non contenti erunt hostes Evangelii excommunicatione, sed conjungent simul tyrannidem & varias cædes. Neque in hoc videri volunt tyranni, sed potius cultores Dei, cujus honorem putant esse fidelium cruorem. Videantur exempla 1. Reg. 19. v. 2. 4. 2. Paral. 24. v. 21. 1. Macc. 2. v. 28. seqq. Quantas quæso tempestates ecclesia perpessa est tempore decem persecutionum sub Ethnicis Imperatoribus Nerone, Domitiano, Trajano, &c. qui plures Christianos trucidarunt, quam in V. T. agni paschales mactati sunt. Quantas tempestates perpessa est proximis seculis? Testis est Gallia, testis Anglia, testis Belgium, testis Germania universa. Ubiq; enim sanguis